

Half abstract, half alledaags

Tijdens haar residentie bij gastatelier LEO XIII zocht Tyrell Kuipers naar een evenwicht tussen de functionaliteit van gevonden objecten en hun artistieke kwaliteiten. Zij verzamelde objecten uit de huiselijke sfeer, kopieerde patronen en bracht tegenstellingen aan tussen monumentale abstractie en een huiskamergevoel. Midden in het maakproces verlaat zij het gastatelier, zich afvragend of er dingen zijn die zij nog had kunnen toevoegen of weghalen.

Een object dat van begin af aan een plek kreeg is het wijnrek. Het is onbeschilderd en van het in- en uitschuifbare type, als een harmonica. Kuipers maakte er een houten mal omheen en plaatste het geheel op een paar opgestapelde bierkratten. Op dit geïmproviseerde voetstuk en ingekaderd door de mal, wordt het geometrische ontwerp van het wijnrek benadrukt, waardoor je haast zou vergeten wat de oorspronkelijke functie ook alweer was. Meer nog dan met wijn roept deze samenstelling bij mij vooral de associatie op met de letter X. Tijdens haar residentie heeft Kuipers het rek losgeweekt van het wijndrinken, de tweedehandswinkel, de echte wereld. Verder herhaalde zij de vorm van de mal, nu geheel zonder wijnrek en een stuk groter. Daardoor kijk je niet meer naar een functioneel object maar alleen nog naar een sculpturale buitenvorm. Een ruimte met daarin de potentie van kubussen die daar precies in passen.

Maar je zou ook kunnen zeggen dat er in het gastatelier een wijnrek in een kistje staat en verderop een grote houten box met een nogal onpraktisch volume. Het is maar hoe je er naar kijkt. Kuipers is gevoelig voor die verschillende zienswijzen van objecten in een tentoonstellingsruimte. Zij zet haar materiaal in als afstandelijke abstracties maar ook als symbolen voor haar persoonlijke herinneringen. Zij wijst me er op hoe bereid ik ben, als ambitieuze kunstrijker, om te geloven dat juist haar wijnrek een kunstwerk is.

Die terechtwijzing zit niet in de objecten zelf, maar in de manier waarop ze getoond worden. Kuipers presenteert bijvoorbeeld ook twee ruimtelijke driehoeken. De één toont zij op de zijkant zodat het lijkt op een podium, de ander met de punt naar boven waardoor je er met geen mogelijkheid iets op kunt zetten en de driehoek zelf de aandacht opeist. Kuipers maakte twee dezelfde driehoeken, maar er is er maar één die zich daadwerkelijk ontpopt als sculptuur. Het laat zien dat een driehoek door vrijwel iedereen gelezen wordt, maar om er een sokkel of een sculptuur in te zien moet je de taal van de kunst willen spreken.

De terloopse opmerking van Kuipers - dat zij ook vrienden heeft 'buiten de kunst' - wordt dan ineens veelzeggend. Tijdens mijn eerdere bezoek stond er nog een stapel bierkratten in de ruimte met daarop een beschilderd houten paneel, bij elkaar gebonden met een spanband. De constructie ontstond toen Kuipers haar vrienden uitnodigde en bedacht dat ze een tafel nodig had. Één van de beschilderde panelen die zo monumentaal aan de wand hangen werd voor de gelegenheid van zijn voetstuk getild voor wat luchtiger vertier. Zo'n ingreep doet mij al snel denken dat er misschien wel twee soorten kunstenaars zijn: zij met een sociaal leven en zij die getrouwd zijn met hun werk. Dat Kuipers bij die

eerste groep hoort zie ik aan de lichtvoetigheid waarmee ze de kunstruimte invult, maar de kijker nooit vergeet. De opmerking is nauwelijks een verklaring voor de half abstracte, half alledaagse werken die ze maakt en toch geeft het inzage in de beslissingen die Kuipers neemt in haar werk. Terwijl zij veranderingen aanbrengt houdt zij altijd rekening met de ander, waarvan zij hoopt dat die haar overdenkingen nog kan volgen. Ik vermoed dan ook dat de schilderijen van haar opa, de stoel, het bed, het vloerkleed en het religieuze beeld zijn bedoeld als handvat. Het zijn restvormen van het leven en helpen de kijker begrijpen dat Kuipers de bril van de kunst ook niet altijd op heeft.

Tijdens een rondje door het gastatelier is het dan ook voortdurend opnieuw scherpstellen tussen twee polen: de kunst en het leven. Ik probeer in het wijnrek niet alsmaar het oeuvre van bijvoorbeeld Sol LeWitt te zien maar juist de keren dat ik met een glaasje teveel op als laatste ergens het licht uitdeed, maar het is moeilijk om jezelf te ontdoen van je ervaringen als kunst kijker. Met haar onbevangen visie herinnert Kuipers mij eraan dat kunst en leven altijd in elkaar overlopen. Zij combineert het banale met het esthetische, liefst in één en hetzelfde object. Kunst maken is hier nog een ongedwongen feestje waarbij het gekozen eindresultaat bij vlagen zomaar uit haar rol kan vallen als kunst.

Brenda Tempelaar